

Hejzlar, Gabriel

Nové publikace německých ústavů z oboru klasické archeologie

Sborník prací Filozofické fakulty brněnské univerzity. E, Řada archeologicko-klasická. 1956, vol. 5, iss. E1, pp. 205-206

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/109846>

Access Date: 30. 11. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

(1. vyd. R. Hošek, *Listy filologické* 72, 1948, str. 293–295; 2. vyd. L. Varcl, *Listy filologické* I (76), 1953, str. 152–154), a oba recenzenti knihu důkladně zhodnotili a ukázali na její klady proti starším učebnicím literatury. Tronskij při svém výkladu vychází vždy z hospodářských a sociálních podmínek, a to mu umožňuje ukázat závislost vývoje literatury na vývoji společnosti. Český překlad, při kterém bylo při citování řeckých a římských autorů použito kromě nových překladů Fr. Novotného i dobrých starších překladů, byl pořizován s velkou péčí a bylo v něm opraveno i nedopatření ruského originálu při určení konce Liviova díla, na které upozornila již recenze L. Varcla. Přece však se do překladu vloudila různá nedopatření, která unikla pozornosti překladatelky i redakce. Tak v I. str. 27, se mluví o kamenném věku, kdežto běžně používaný termín je „doba kamenná“. Podobně i na dalších místech se občas projevuje vliv jazyku originálu na překlad.

Oba díly jsou opatřeny rejstříky a seznamem českých překladů autorů, z kterých jsou v textu uvedeny citáty. Oba díly jsou doprovázeny obrázkovými přílohami na křídě, ke kterým jsou připojeny poznámky, do kterých se vloudilo několik nedopatření (srov. I, obr. 16 a 17 a poznámky k nim a II, obr. IV a poznámky k němu). Je jen škoda, že nebyl připojen seznam literatury a aspoň nejdůležitějších českých překladů z novější doby. Kniha je určena nejen pro klasické filology, ale i pro literární vědce a též pro čtenáře - ne odborníky, kterým by bibliografie aspoň nejdůležitějších děl a překladů byla jistě velmi vítána. Tyto a jiné drobné nedostatky však nesnižují cenu publikace, která je dnes u nás jedinou dostupnou učebnicí antických literatur.

Zdeněk Zlatuška

Významná bibliografie k římské literatuře a k latině vůbec. Po druhé světové válce začala vycházet ve Švýcarsku serie *Wissenschaftliche Forschungsberichte*, jejíž jednotlivé svazky podávají přehled bádání v jednotlivých vědních oborech ve válečných a poválečných letech; zahrnují tedy období asi deseti let, kdy byla mezinárodní výměna výsledků vědeckého bádání buď plně přerušena, nebo aspoň značně omezena. Šestý svazek této serie, vydaný r. 1951, *Latéinische Literatur und Sprache in der Forschung seit 1937*, přináší z pera K. Büchnera, profesora university ve Freiburgu, a J. B. Hofmanna, redaktora díla *Thesaurus linguae Latinae*, přehled světového bádání v oblasti římské literatury (Büchner, str. 7–240) a jazyka (Hofmann, str. 241–284). Zbývající strany (285–299) vyplňují rejstříky k oběma částem. Kniha není — a podle slov autorů ani nechce být — pouhou bibliografií, která by zaznamenala tituly všech prací z let 1937–1949, ale zabývá se pouze pracemi, které autoři pokládali za nejvýznamnější. Pokud byl jejich výběr správný, lze těžko soudit, protože jde o literaturu těžko dostupnou, a v našich knihovnách z těchto let máme jen velmi málo knih. U uvedených prací je vždy podána stručná, ale výstižná charakteristika a upozorňuje se na jejich přednosti i nedostatky. Referenti se neomezili jen na samostatné publikace, ale pojali do své zprávy i významné články v odborných časopisech. Svůj účel, to jest seznámit odborníky s výsledky bádání za války a bezprostředně po ní, kniha jistě plní a stane se jistě vítanou orientační pomůckou nejen pro všechny klasické filology, kteří se zabývají literaturou a jazykem, ale pomůže v práci i historikům a klasickým archeologům.

Zdeněk Zlatuška

Nové publikace německých ústavů z oboru klasické archeologie. V *Marburger Winkelmann-Programm 1952–1954*, Verlag des Kunstgeschichtlichen Seminars Marburg (Lahn, 1954) vydal *Frank Brommer* studii *Bellerophon* (str. 15, tab. 4), v níž uvádí stručně celkovou versi báji o Bellerofontovi podle antických literárních zpráv počínaje Homérovou Iliadou a konče Apollodorem a probírá obrazové její podání na řecké keramice a jiných antických artefaktech od doby archaické do doby římské. Analyzuje výtvarné motivy báje, rozmanitý způsob podání tematů i jeho měnivo komposici a nestejnou jeho oblibu v různých dobách. Celkem zjišťuje: Thema lze sledovati ve výtvarném podání od VII. stol. př. n. l. (na keramice korintské) do doby římského císařství bez přerušení, což je zjev u jiných řeckých báji fidky. V Attice měl tento hrdina význam zcela podružný. Hojnější doklady z její keramiky jsou až koncem V. stol., asi vlivem Euripidových dramát (Bellerofontes, Sthenobois). Zato neobyčejné obliby došla báje na keramice jižní Italie, jejíž velký počet ve IV. století vysvětluje autor vlivem divadelních her s postavou Bellerofontovou. V soupise výtvarných dokladů zápasu Bellerofonta s Chimairou jsou vedle váz černofigurových a červenofigurových attických a z ostatního Řecka doklady podání reliefního, v glyptice, v mincích, v mosaice a na nástěnných malbách řeckořímských. Tato záslužná revise výtvarného podání báje užívaje a doplňuje dosavadní známý materiál, jehož některá inedita jsou na připojených tabulkách.

Ve *Winckelmann-Programm 1955* (str. 15, tab. 4) probral týž autor v článku *Die Königstochter und das Ungeheuer* báji o argejském heroovi *Perseovi a Andromedě*. Je do-svědčena od VI. století obrazem na korintské amfoře, v Attice až na červenofigurové keramice v druhé polovině V. století, asi pod vlivem Sofokleova a Euripidova dramatu *Andromeda*. Zato větší množství dokladů je opět z jižní Itálie ve IV. století. Hojný je námět na pompejských nástěnných malbách (asi 30 obrazů) pravděpodobně podle archetypu malby Nikiovy ze IV. století. Podobný pohádkový motiv podává báje o *Herakleovi a Hesione*, jejíž nejstarší zobrazení se shledávalo na etruském zrcadle, Brommer uvádí doklad starší — červenofigurovou vázu z Tarenta, jež je zde po prvé zobrazena (tab. 3) stejně jako fragment krateru v Mnichově (tab. 4). V nástěnné římské malbě v Pompejích jsou početné doklady tohoto thematicu. Nápadný je výskyt obou námětů na náhrobních reliefech pozdní doby, zvláště v Gallii a v Germanii, kde má snad thema už asi smysl alegorický. Soupis památek — jsou to vázy, malby, mosaiky, zrcadla, reliefsy — od VI. stol. do doby římské (str. 10—15) je sestaven podle zobrazené situace: *Perseus a Andromeda*, *Perseus a připoutaná Andromeda*, *Perseus osvobozuje Andromedu*, *Perseus a Andromeda jako dvojice milenců*, *Herakles a Hesione*. Obě studie se řadí k cenným příspěvkům pro poznání historie ikonografického podání význačných thematiců řeckých bájí a dobového zájmu o ně.

Badenské zemské museum v Karlsruhe začalo vydávat v r. 1954 obrazové sešity (*Bildhefte des Badischen Landesmuseums*) s vybranými památkami ze svých sbírek, jež mají býti zároveň průvodcem pro jednotlivá musejní oddělení, takže bude takto vytvořen postupně celkový katalog nejvýznačnějších exponátů. První sešit, pod titulem *Antike Vasen — Eine Auswahl aus den Beständen des Badischen Landesmuseums*, přináší ukázky antických váz této musejní sbírky, jež patří k předním v Německu a jež byly publikovány v *CVA Deutschland*, sv. 7, 8, 1951. Je to vkusné album (32 obrazů) vybraných dokladů keramiky od doby pozdně mykénské asi do III. století př. n. l. s ukázkami váz geometrických, korintských, bojotských, attických, a jihoitalských. Vedle celkových pohledů na formy a dekoraci váz jsou zde četné záběry detailní. Průvodní popisný text podává nejnütnější údaje ke každému kusu. V úvodu načrtl konservátor *Friedrich Garscha* stručnou historii sbírky a podal zhuštěně instruktivní výklad o technice řecké vázové výroby a její malby podle nejnovějších chemických analys. Těmi bylo zjištěno, že dvojbarevnost není výsledkem malířské práce barvou, ale produktem keramického procesu v peci. Nebylo dvojsko vypalování, ale jediné s zárem trojího stupně. Připojena je literatura o sbírce v Karlsruhe a pro nezavěčené jsou přidány vysvětlivky odborných termínů. Sličná úprava a bezvadné technické provedení tabulek doporučuje publikaci každému zájemci.

Gabriel Hejzlar